

статусу загрози національної безпеки країни. Отже, в першу чергу на боці захисту прав власників має виступати держава.

Список використаних джерел:

1. Панасенко Р.А. Щодо визначення поняття «рейдерство» / Р.А. Панасенко [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Dtr_pravo/2009_4/files/LA409_35.pdf

2. Корієнко А.В. Механізм досягнення і підтримки економічної безпеки підприємства: автореф. дис. канд. екон. наук.: 08.06.01 / А.В. Корієнко. – К., 2000. – 19 с.

3. Тимофеев Т.В. Экономическая безопасность и управление риском предприятий / Т.В. Тимофеев, Л.Г. Наумова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://btb-cons.ru/articles/?art_id=6].

4. Соколенко Т.М. Економічна безпека підприємства в умовах транзитивної економіки / Т.М. Соколенко // Сучасна наука ХХІ століття: сьома міжнародна наук.-практ. інтернет-конф. : матеріали конф. – Київ, 2011

Винник Тетяна

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОСВІТА ЯК ДЕТЕРМІНАНТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ У СУСПІЛЬСТВІ

Рівень розвитку сучасного суспільства характеризується сприятливими умовами для розвитку особистості (людини) у всіх сферах суспільного життя. Сьогодні переважна більшість країн намагаються створити ідеальні умови для розвитку людини, усвідомивши важливість «human capital» у забезпеченні динамічності прогресивних змін в економіці. Слід зазначити, що ООН для оцінювання рівня розвитку окремої держави використовує три основні критерії: середню тривалість життя населення, рівень життя людей та рівень освіченості нації.

Освіта – це елементарна передумова економічного та політичного розвитку, єдино вірний шлях до демократії та соціальної справедливості. Яскравим прикладом формування вищими навчальними закладами нового креативно мислячого й морально вмотивованого покоління, яке має відповідні знання і компетентності є «Революція гідності» в Україні (21 листопада 2013 р.), ініційована студентами, які вийшли на вулиці Києва на знак протесту щодо рішення Кабінету Міністрів України про призупинення процесу підготовки до

підписання Угоди про асоціацію між Україною та Євросоюзом. Передувала фундаментальним суспільно-політичним зрушенням «Помаранчева революція», яка теж розпочалася з протесту середнього класу проти фальсифікації на виборах Президента (листопад-грудень 2004 р.). Слід також сказати про «Арабську весну» – серію масових вуличних протестів, революцій та внутрішніх військових конфліктів у низці арабських країн Північної Африки, що почалися наприкінці 2010 року в Тунісі з, так званої, «Жасминової революції» й тривають у деяких країнах донині. На території декількох держав революції розгорнулись навіть до масштабів громадянської війни (Сирія, Лівія).

Важливу роль у формуванні суспільної думки в Україні та країнах Північної Африки відіграли політичні та соціально-економічні проблеми, такі як дефіцит демократії, поглиблення нерівності між найбагатшими та найбіднішими, низька заробітна плата, високий рівень безробіття, зростання цін на продукцію першої необхідності, диспропорції в економіці тощо. Найбільш вразливою виявилась молодь, що не мала можливостей реалізувати себе, в той час, коли малочисельна частина суспільства – політична еліта – користувалася усіма благами, поринувши у корупцію та безвідповідальність.

Спільним для вказаних актів непокори – «Революції гідності» в Україні та «Арабської весни» – є протест студентів та інтелігенції – лікарів, інженерів, вчителів, – яких правлячі режими позбавили шансів на майбутнє, боротьба освіченого прошарку суспільства за участь в ухваленні рішень, за вільний доступ до ринку праці, за реальні перспективи.

З метою доведення залежності зміни ознаки (суспільно-політичного ладу) від суттєвих для неї чинників (зокрема, рівня освіченості громадян) розрахуємо коефіцієнт варіації (V), який є критерієм типовості середньої. Чим більший коефіцієнт варіації, тим менш однорідною є сукупність і тим меншою є типова середня для даної сукупності. Сукупність кількісно однорідна, якщо коефіцієнт варіації не перевищує 33%. Країнами-репрезентантами для проведення необхідних розрахунків стали Україна та країни Близького Сходу. За результатами розрахунків розмах варіації становить 19,5052 %, коефіцієнт варіації $V = 13,93\%$, що свідчить про однорідність сукупності, тобто підтверджує детермінацію масових протестів зростанням рівня освіченості населення, їх кращою поінформованістю.

Разом з тим, «для встановлення правильної системи освіти потрібна зміна соціальних умов, з одного боку, а з іншого, для того, щоб змінити соціальні умови, потрібна відповідна система освіти» (К. Маркс). Для обґрунтування діалектичного взаємозв'язку між рівнем освіченості суспільства та основними соціально-економічними факторами розвитку держави – середньою тривалістю життя, рівнем злочинності та рівнем доходів, – розрахуємо коефіцієнти кореляції.

На підставі аналізу рівнянь трьох регресивних моделей, побудованих на вибірці країн Східної Європи, в тому числі України, та країн Близького Сходу можна зробити висновок, що між коефіцієнтом рівня освіченості громадян та показниками тривалості життя та рівня доходу існує прямий щільний зв'язок – при зростанні коефіцієнта освіченості збільшується тривалість життя та зростає розмір доходу. Значення коефіцієнтів детермінації ($R^2 = 0,9395$ та $R^2 = 0,9171$ відповідно) свідчить про те, що збільшення тривалості життя на 93,95% зумовлюється зростанням показника освіченості громадян, а зростання рівня доходу на 91,71% пов'язане зі зростанням освіченості громадян.

Між кількістю молоді із вищою освітою (в розрахунку на 100 тис. громадян) та рівнем злочинності зв'язок обернений середній – збільшення кількості високоосвічених громадян зумовлює зменшення рівня злочинності. Коефіцієнт детермінації ($R^2 = 0,2002$) відображає зменшення злочинів у 20,02% випадків.

Таким чином, постійно зростаючі соціально-економічні та культурні потреби сучасних і майбутніх поколінь залежать, зокрема, від рівня освіченості громадян та сукупного інтелекту нації. Доведено, що зміна усталених суспільно-політичних устроїв, покращення економіко-соціальних умов стала можливою лише за умови зростання рівня освіченості та поінформованості громадян.

Гнатишин Роман

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

В економіці України спостерігають скорочення інвестиційної активності більшістю національних суб'єктів господарювання та пасивністю іноземних інвесторів при вкладанні коштів у її розбудову. Економічне середовище України є розбалансованим, нестабільним, що обумовлює його високу ризикованість та свідчить про формування несприятливого інвестиційного клімату. Наслідками згорання інвестиційної діяльності в Україні є порушення відтворювального процесу, в результаті чого вітчизняна економіка, маючи матеріало-, енерго-, та капіталомістке виробництво, стала практично нечутливою до вимог науково-технічного прогресу [1]. Нині національна економіка характеризується значним техногенним навантаженням, недостатнім розвитком виробництв із закінченим технологічним циклом, що негативно впливає на рівень її конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств.